

**PLAN I PROGRAM
PRIPRAVNIČKOG STAŽA DOKTORA MEDICINE**

1. PORODIČNA MEDICINA..... 1 mjesec.

2. INTERNISTIČKI STAŽ 1 mjesec

2.1. Gastroenterologija

2.2. Nefrologija

2.3 Reumatologija

2.4. Hematologija

2.5. Kardiologija

2.6. Endokrinologija

2.7. Najnovije smjernice u kardiopulmonalnoj reanimaciji - osnovni i uznapredovali reanimacijski protupci

2.8. Lijekovi u liječenju hitnih stanja

2.9. Lijekovi najčešćih hitnih stanja u internoj medicini - prethospitalni postupak:

2.10. Klinička farmakologija

2.11. Infektologija

2.12. Klinička mikrobiologija

2.13. Neurologija

3. HIRURŠKI STAŽ..... 25 dana

4. GINEKOLOŠKI STAŽ..... 25 dana

4.1. Ginekološko-porodiljski staž

4.2. Ginekološko-opstetrički staž

5. PEDIJATRIJSKI STAŽ..... 20 dana

6. URGENTNA MEDICINA.....20 dana

7. EPIDEMIOLOŠKI STAŽ..... 20 dana

8. OSNOVI USTAVNOG SISTEMA BOSNE I

HERCEGOVINE I FEDERACIJE BOSNE

I HERCEGOVINE, KAO I ORGANIZACIJA

ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U FEDERACIJI

BOSNE I HERCEGOVINE 10 dana

U K U P N O: 6 mjeseci

.....

1. Porodična medicina

U toku pripravničkog staža iz porodične medicine pripravnik:

- **ovladava kliničkim znanjem u slijedećim oblastima i stanjima:** zaštita usmjerena na bolesnika, dijabetes melitus, hipertenzija, procjena srčano-žilnog rizika, problemi štinjače, mišićnokoštani problemi, mentalni problemi, poremećaji spavanja, procjena gerijatrijskog bolesnika, rješavanje hitna stanja, akutne dišne infekcije, astma i KOPB, urogenitalni problemi, seksualne disfunkcije, redoviti preventivni pregledi novorođenčeta, dojenčeta i djeteta predškolske dobi, kornorbitet i polifarmacija, problemi adolescentne dobi, zdravstvena zaštita žena i trudnica, palijativna zaštita, organizacija prakse.

- **ovladava kliničkim vještinama:** verbalne i neverbalne komunikacije u radu s pacijentima svih životnih dobi, uzimanjem strukturirane anamneze, ciljanog kliničkog pregleda pri postavljanju diferencijalne i konačne dijagnoze i kliničkog pregleda glave i vrata, pregleda srčano-žilnog, respiratornog, gastrointestinalnog, koštano-mišićnog sistema, urogenitalnog sistema uz digitorektalni pregled prostate, ciljanog neurološkog pregleda, pregleda stopala dijabetičara, uzimanja psihičkog statusa, pregleda gerijatrijskog pacijenta, pregleda djeteta, pregleda pacijenta u kućnim uslovima, vođenja normalne trudnoće.

- **provodi određene dijagnostičke procedure:** mjerenje krvnog pritiska, mjerenje aksilarne i rektalne temperature, pick-flowmetrija, snimanje i interpretacija EKG-a, pregleda stopala rnonofilamentorn, korištenja, interpretacija IPP testa, otoskopija, fundoskopija. transluminacija maksilarnog i frontalnog sinusa, uzimanje i interpretacija mini psihičkog statusa gerijatrijskog pacijenta, uzimanja uzorka krvi za laboratorijsku analizu, (venska i kapilarna krv), uzimanje uzoraka za mikrobiološke pretrage, interpretacija laboratorijskih, mikrobioloških, radioloških i drugih pretraga, mjerenje sedimentacije eritrocita, korištenja glukometra. korištenja test-traka za provjeru glukoze u serumu i glukoze i proteina u urinu, racionalno korištenje dijagnostičkih pretraga i specijalističkih konsultacija.

- **ovladava kliničkim postupcima/tretmanima:** tretman šoknih stanja. previjanje rane, postavljanje imobilizacije, šivanje rane, incizija apscesa, ekskohleacija bradavica, tretman opekline, davanje subkutani, intramuskularnih i intravenskih injekcija, davanje lokalne anestezije, uspostavljanje venskog puta, davanje inhalacijske terapije putem inhalatora i/ili inhalera, davanje kisika, ispiranje uha, odstranjivanje stranog tijela iz oka, nosa i uha, postupak održavanja osnovnih životnih funkcija, liječenje boli, tretman dekubitainih, venskih i arterijskih ulkusa. tretman pacijenta u terminalnoj fazi bolesti, racionalno propisivanje lijekova.

- **ovladava preventivskim postupcima:** uzimanje papa testa, uzimanje i interpretacija hemokult testa, upućivanje na probirnu mamografiju, redovni pregledi djeteta u prvoj godini života i predškolskog djeteta, savjetovanje adolescenta, određivanje rizika za srčano-žilne bolesti, odvikavanje od pušenja, savjetovanje o zdravoj prehrani i tjelesnoj aktivnosti.

- **ovladava drugim postupcima:** vođenje zdravstvenog kartona, pravilno pisanje recepata i obrazaca za bolovanja, obavezno prijavljivanje zaraznih i malignih bolesti, korištenje MKB klasifikacije bolesti, pravilno i kolegijalno pisanje uputnica, prosljeđivanje uputnog pisma i medicinske dokumentacije specijalističkim konsultantima.

- **ovladava oblastima od dodatnog značaja:** provođenje procjene s ciljem unaprijeđenja vlastite prakse (audit), provođenje istraživanja u porodičnoj medicini, primjena medicine zasnovane na dokazima, korištenje pratećih zdravstvenih kartona za pojedina stanja i bolesti, savjetovanja u malim grupama, preventivske patronažne posjete, javne preventivsko - promocijske aktivnosti, pravni aspekti rada porodičnog liječnika.

Pripravnički staž porodične medicine pripravnik provodi u zdravstvenim ustanovama primarne zdravstvene zaštite.

2. INTERNISTIČKI STAŽ:

U toku internističkog staža pripravnik ovladava slijedećim vještinama:

2.1. Gastroenterologija

Klinički pregled gastroenterološkog bolesnika, značaj biohemijskih testova - pokazatelji hepatocelularnog oštećenja, kolestaze, sintetske i metaboličke funkcije jetre, probavni enzimi, tumorski biljezi, autoantitijela, probavni hormoni, indikacije i značaj transabdominalnog UZV, endoskopski UZV, endoskopija gornjeg i donjeg dijela probavnog sistema, ERCP, endoskopija kapsulom, radiološke metode - nativna snimka abdomena, kontrastne pretrage, sindrom malapsorpcije - uzroci, gastrointestinalno krvarenje - lokalizacija, dijagnoza, terapija, sindrom iritabilnog crijeva - klinička slika, dijagnoza, liječenje, GERB- klinička slika, dijagnoza, liječenje, tumori jednjaka - klinička slika, diferencijalna dijagnoza, liječenje, gastritis, ul kus na bolest - patogeneza, klinička slika, dijagnoza, liječenje, upalne bolesti crijeva -

Crohnova bolest, ulcerozni kolitis, klinička slika, dijagnoza, terapija, biološka terapija - primjena, divertikuli - lokalizacija, klinička slika, dijagnoza, komplikacije, liječenje, akutni abdomen - uzroci, klinička slika, pristup, polipi, karcinom debelog crijeva - klinička slika, dijagnoza, liječenje, nealkoholni i alkoholni steatohepatitis - razlikovanje, klinička slika, dijagnoza, liječenje, hepatitis - način prijenosa, klinička slika, dijagnoza, liječenje, hepatotoksični lijekovi, autoimunosni hepatitis, primarna bilijarna ciroza, primarni sklerozirajući kolangitis klinička slika, dijagnoza, liječenje, ciroza jetre - pristup bolesniku, liječenje, hepatocelularni karcinom jetre - dijagnoza, liječenje, žučni kamenci - pristup, akutni pankreatitis i kronični pankreatitis - klinička slika, dijagnoza, liječenje, karcinom gušterače – tip klinička slika, dijagnoza, liječenje, neuroendokrini tumori gušterače, klinička slika, dijagnoza, liječenje.

2.2. Nefrologija:

Anamneza i klinički pregled nefrološkog bolesnika; značaj biohemijskih testova - pokazatelja bubrežnog oštećenja. Interpretacija nalaza urina, urin-kulture, citološkog nalaza urina. Radiološke pretrage u nefrologiji, uzv bubrega. Pristup bolesniku s akutnim i kroničnim bubrežnim zatajivanjem. Algoritmi pretraga kod bolesnika s proteinurijom, eritrociturijom. Pristup bolesniku s arterijskom hipertenzijom. algoritam pretraga, terapija. Praćenje bolesnika s arterijskom hipertenzijom, interpretacija holetra krvnog tlaka. Liječenje urinarnih infekcija. Upoznavanje s osnovnim principima dijalize-hemodijaliza, peritonejska dijaliza, priprema bolesnika za dijalizu. Plasiranje centralnih pristupa za hitnu dijalizu. Indikacije za biopsiju bubrega i tehnika izvođenja perkutane biopsije bubrega. Korištenje lijekova kod bubrežnih bolesnika, neželjeni učinci pojedinih grupa lijekova.

2.3 Reumatologija:

Uvod u reumatologiju; anamneza i klinički pregled reumatološkog bolesnika; Procjena aktivnosti bolesti ACR stadij; Procjena funkcionalnog statusa HAQ; Indeksa aktivnosti DAS; Evaluacija terapijskog odgovora prema DAS/HAQ; Važnost radioloških pretraga u reumatologiji; Rtg šaka i stopala; Rtg torakolumbalnog prijelaza; Rtg zdjelice po Barchoniu; Mikrobiološke, histološke, citološke i elektrodijagnostičke metode u reumatologiji; Algoritmijski pristup bolesniku sa bolovima u zglobovima; Razlikovanje reumatske i nereumatske boli; Bolovi u kralježnici; Razlikovanje osnovnih reumatskih simptoma; Pregled lokomotornog sustava; Interpretacija i korist specifičnih i osjetljivih seroloških i drugih dijagnostičkih testova koje se koriste u reumatologiji: RF, ANA, ANCA, SE, CRP, anti CCP, anti ds DNA, anti-Smith(Sm), anti RNP , antitijela SS I SS-B;

Pristup, dijagnoza, kriteriji i terapija reumatoidnog artritisa; Indikacije za biološku terapiju; Pristup, dijagnoza i terapija seronegativnih spondiloartritisa; Razlikovanje poliartritisa i monoartritisa; Pristup, dijagnoza i terapija psorijatičnog, reaktivnog, entropatskog inediferenciranog spondiloartritisa; Pristup, dijagnoza, podjela i terapija polimiozitisa; Pristup, dijagnoza i terapija SLE; Pristup, dijagnoza, kriteriji za klasifikaciju i terapija Sjogrenovog sindroma; Pristup, dijagnoza i terapija

sklerodermije; Pristup, dijagnoza i terapija Sharpovog sindroma; Pristup, dijagnoza i terapija vaskulitisa: Primjena i uloga UZV zglobova u reumatologiji; Primjena i uloga dijagnostičkih metoda nuklearne medicine scintigrafija skeleta u praćenju i dijagnozi reumatoloških bolesti; Upotreba NSAR, glukokortikoida i lijekova koji modificiraju tok bolesti; Neželjeni učinci lijekova koji se primjenjuju u reumatologiji; Uloga fizikalne medicine u terapiji reumatološkog bolesnika.

2.4. Hematologija: Osnovni principi fiziologije hematopoetskog sistema: histologija, postanak i diferenciranje krvotvornih stanica; značajke limfatične loze naglasak na značaj CD molekula za prepoznavanje pojedinih entiteta malignih limfoproliferativnih bolesti.

Propedeutika u pregledu hematološkog bolesnika: kožne promjene, palpacija uvećanih limfnih čvorova, jetre i slezene, značaj pojedinih simptoma i znakova pri postavljanju dijagnoze hematoloških bolesti.

Razmaz periferne krvi: nadziranje postupka uzimanja uzorka i način izrade preparata, važnost istog u usmjeravanju hematološke obrade prema pojedinim entitetima. Punkcija koštane srži: nadziranje postupka uzimanja uzorka i način izrade preparata- mjesto punkcije u pojedinim hematološkim bolestima.

Biopsija kosti: nadziranje postupka i postupanje s dobivenim materijalom, mjesto biopsije u pojedinim hematološkim bolestima.

Upoznavanje s najčešćom hematološkom problematikom:

- mijeloproliferativne bolesti-kronične mijeloproliferacije (policitemija vera, kronična mijeloična leukemija, esencijalna trombocitoza, idiopatska mijelofibroza ..), naglasak na razlikovanje benignih stanja od klonainih bolesti;

- akutne leukemije (dijagnostika-terapija)

- limfoproliferativne bolesti-važnost podjele prema kliničkom toku bolesti

(indolentni, agresivni, vrlo agresivni limfomi), osnovna načela dijagnostike i terapije;

- bolesti crvene krvne loze-vrste anemija, pristup bolesniku s anemijom-naglasak na pravilnu i svrsishodnu dijagnostiku u općoj praksi te pravilno usmjeravanje bolesnika na daljnju subspecijalističku obradu

- bolesti trombocita-trombocitopenije, trombocitopatije i trombocitoze-osnovni principi postupaka kod pojedinih entiteta-značaj liječnika opće prakse u pravilnom usmjeravanju dijagnostike

- poremećaji koagulacije-razlikovanje primarnih od jatrogenih uzroka, najčešći nasljedni poremećaji (hemofilija. Von Willebrandova bolest..), algoritam kod bolesnika s dubokom venskom trombozom, plućnom tromboembolijom, DIK-om, kao i kod drugih tromboembolijskih incidenata

- transplantacija koštane srži, osnovni principi alogene i autologne transplantacije
- osnovni principi liječenja hematološkog bolesnika krvnim derivatima
- plazmafereza u liječenju hematoloških bolesti
- značaj imunofenotipizacije i molekularne biologije u dijagnostici i praćenju terapijskog odgovora u hematologiji (protočna citometrija, FISH. peR ...)

2.5. Kardiologija: klinički pregled kardiološkog bolesnika, osnove elektrokardiografije, radiološke pretrage u kardiologiji, indikacije i značaj UZV srca, ergometrijsko testiranje - indikacije način provođenja i analiza, 24-satni EKG indikacije- način provođenja te analiza nalaza, elektrostimulacija srca, invazivna kardiologija indikacije i priprema bolesnika, ostali dijagnostički testovi u kardiologiji, poremećaji srčanog ritma i provođenja, zatajivanje srca- simptomi i znaci, pregled, dijagnostički postupci, te algoritmi liječenja. bolesti srčanih zalistaka. kardiomiopatije i miokarditisi, arterijska hipertenzija- učestalost, dijagnostika i liječenje, uzroci sekundarne hipertenzije- dijagnostika i liječenje, ishemijska bolest srca: angina pectoris- simptomi i znaci, dijagnostika i liječenje. akutni koronarni sindrom klinička slika, prehospitarni tretman, transport i hospitalni tretman bolesnika s akutnim koronarnim sindromom, akutni infarkt miokarda. klinička slika, prehospitarni tretman. transport i hospitalni tretman bolesnika s akutnim infarktom miokarda. akutni koronarnim sindromom, bolesti plućne cirkulacije- plućna hipertenzija, plućna tromboembolija- klinička slika, dijagnoza i liječenje, bolesti aorte i perifernih arterija- aneurizma aorte, disekcija aorte, bolesti perifernih krvnih žila, aterosklerozarizični faktori, klinička slika i liječenje.

2.6. Endokrinologija: Anamneza klinički pregled endokrinološkog bolesnika; Radiološke pretrage u endokrinologiji; Laboratorijske pretrage u endokrinologiji; Interpretacija stimulacijskih i inhibicijskih hormonskih testova; Određivanje cjelodnevnog glikemijskog statusa i interpretacija istog; Praćenje terapije inzulinom i peroralnim hipoglikemicima kroz glikemijski cjelodnevni status.

Izvođenje i interpretacija testa OGGT i njegova važnost u praksi; Važnost edukacije i samokontrole šećerne bolesti u radu dijabetološke ambulante; Pristup, dijagnoza i terapija šećerne bolesti tip I. i tip II.; Prevencija razvoja akutnih i hroničnih komplikacija šećerne bolesti; Pristup, dijagnoza i terapija bolesniku s akutnom komplikacijom šećerne bolesti; Principi liječenja inzulinom i peroralnim hipoglikemicima: Pristup. dijagnoza i terapija tumora gušterače: Pristup, dijagnoza i terapija bolesti inzulinske rezistencije; Pristup, dijagnoza i terapija bolesti tireotoksikoze i miksedomne kome; Pristup, dijagnoza i terapija bolesti hipotireoze; Pristup, dijagnoza i terapija bolesti hipertireoze; Pristup, dijagnoza i terapija bolesti tumora štitnjače: Uloga i primjena radiojodne terapije u bolestima štitnjače; Pristup, dijagnoza i terapija bolesti nadbubrežne žlijezde; Pristup, dijagnoza i terapija hiperkalcijemije i hipokalcijemije; Pristup, dijagnoza i terapija bolesti spolnih žlijezda: Pristup. dijagnoza i terapija bolesti hipofize; Primjena i uloga UZV štitnjače i

paratiroidnih žlijezda; Primjena i uloga dijagnostičkih metoda nuklearne medicine u praćenju i dijagnozi endokrinoloških bolesti; Pristup, dijagnoza i terapija bolesti osteoporoze; Interpretacija nalaza denzitometrije kosti; Endokrinološke bolesti kao uzrok sekundarne hipertenzije.

Pulmologija: Simptomi i tok pulmoloških bolesti. dijagnostički postupci. Akutne respiratorne infekcije - pneurnonije. Dijagnostika i racionalno antimikrobno liječenje. Epidemiologija, dijagnostika i pristup tuberkuloznom bolesniku: Liječenje ATI terapijom Praćenje bolesnika s tbc pluća. Bronhoopstruktivne bolesti, analiza funkcionalnih testova pluća. Dijagnostika i terapija najčešćih bronhoopstruktivnih bolesti (KOPB i bronhalna astma). Asmatski status- hitno zbrinjavanje bolesnika. Manifestacije sistemskih oboljenja na plućima. Prikaz bolesnika s intersticijskim oboljenjem pluća. sarkoidozom. Upoznavnje s dijagnostikom pulmološkog bolesnika (funkcionalni testovi pluća), plinska analiza, radiološke pretrage Rtg pluća, CT pluća/. Indikacije za mehaničku ventilaciju pluća. Dijagnostika i liječenje tumora pluća (bronhološka obrada)

2.7. Najnovije smjernice u kardiopulmonalnoj reanimaciji - osnovni i uznapredovali reanimacijski postupci: održavanje prohodnosti dišnih putova, postavljanje nasofaringealnog usnika (airwaya), endotrahealna intubacija, balon ventilacija, sukcijska sekreta, defibrilacija, postavljanje nazogastrične sonde, postavljanje urinarnog katetera, uspostava krvožilnog puta i primjena terapija, periferni venski pristup, intramuskularni pristup - primjer terapije, sistemi i otopine za infuziju - pristup i primjer terapije.

2.8. Lijekovi u liječenju hitnih stanja: kisik, adrenalin, atropin, amiodaron, magnezij, natrijev bikarbonat, morfij, aminofilin, anitihistaminici, suzbijanje boli (morfij, tramadol, hioscin butilbromid, metamizol, ketoprofen, ibuprofen, diklofenak, paracetamol), antiaritmici, razrjeđivanje i primjena lijekova.

2.9. Liječenje najčešćih hitnih stanja u internoj medicini - prethospitalni postupak: anafilaktički šok, astmatski napad i asmatski status, akutni plućni edem, infarkt miokarda, aritmije, krvarenja, hipoglikemija, dijabetička ketoacidoza, hiperosmolarna koma, akutni pankreatitis.

2.10. Klinička farmakologija

Upoznavanje s najnovijim smjernicama u liječenju najčešćih bolesti u kliničkoj praksi, sa težištem na liječenju bolesnika koji se liječe od više različitih organskih bolesti kojima je neophodna redovna zaštita u primarnoj medicini.

Liječenje arterijske hipertenzije, liječenje stabilne angine pectoris, liječenje poremećaja srčanog ritma, liječenje akutnog i hroničnog zatajenja srca, antiagregacijska i antikoagulacijska terapija, liječenje šećerne bolesti, liječenje ulkusne bolesti, trovanje lijekovima, antidote, interakcije i nuspojave lijekova

2.11. Infektologija:

Opća infektologija; simptomi i tok infektivnih bolesti, dijagnostički postupci, promjene krvne slike u infektivnim bolestima, simptomatsko i antimikrobno liječenje, načela profilakse infektivnih bolesti, crijevne zarazne bolesti, upalne bolesti središnjeg živčanog sistema, streptokokne i stafilokokne infekcije, angine, akutne respiratorne infekcije, virusni hepatitis, infekcije uzrokovane herpes virusima, osipne bolesti. Enteroviroze, AIDS, bolničke infekcije, najčešće parazitarne bolesti, ugrizi zmija i drugih otrovnih životinja.

2.12. Klinička mikrobiologija: Indikacije za mikrobiološke pretrage, uzimanje i transport uzoraka, izrada testova osjetljivosti na antibiotike, izrada seroloških testova, interpretacija mikrobiološkog nalaza, kliničko značenje mikrobiološkog nalaza pri određivanju antimikrobne terapije, vrste i obrada uzoraka: brisevi nazofarinksa i ždrijela, iskašljaj, mokraća, stolica, krv za hemokulture i serološke pretrage, likvor, punktati tjelesnih tekućina i tkiva, osnove virusološke diferencijalne dijagnostike, osnove parazitološke diferencijalne dijagnostike i osnove molekularne mikrobiologije.

2.13. Neurologija: Uvod u neurologiju, specifičnosti anamneze i pregleda neurološkog bolesnika. Topika oštećenja po živčanoj osi. Neurološki sindromi (sindromi moždanih režnjeva, diencefalona i moždanog debla), brza orijentacija u praksi, pregled bolesnika, određivanje poremećaji svijesti-neurološki ABC, ostala hitna stanja u neurološkoj praksi, ishemijski i hemoragijski moždani udar, subarahnoidalno krvarenje, status epileptičnih napadaja, mijastenična kriza, Guillan Barre-ov sindrom, akutno nastala parapareza, akutna nastala lezija kranijalnih živaca, strategija zbrinjavanja hitnih stanja u uslovima HMP (stepen poremećaja svijesti, ocjenske ljestvice-Glasgow coma score, NIHSS), liječenje ishemijskog moždanog udara-tromboliza s rTPA, indikacijski kriteriji za primjenu trombolitičke terapije te kontraindikacije, radiološke metode u dijagnostici neuroloških bolesti-MSCCT mozga nativni i s kontrastom, MR mozga nativni i s kontrastom (T1, T2, FLAIR, PWI i DWI sekvence), MR spektroskopija (MRS), ekstrakranijalni i transkranijalni ultrazvuk i njihova primjena, invazivno (OSA) i neinvazivno oslikavanje krvnih žila mozga (MSCCT angiografija, MR angiografija), neurofiziološke metode u dijagnosticiranju neuroloških bolesti: elektroencefalografija (EEG), nativni EEG, EEG videopoligrafija, EEG nakon deprivacije spavanja, polisornografija, elektronistagmografija (ENG), evocirani potencijali (EP), vidni, akustički i somatosenzorni, elektromioneurografija (EMNG), ostali dijagnostički postupci u neurologiji, lumbalna punkcija, Dat scan, PET, biopsija mozga, krvnih žila, mišića i živaca. Praktične procedure na Odjelu: vađenje venske krvi, plasiranje braunila i nazogastrične sonde, lumbalna punkcija, acidobazni status, postavljanje infuzija

Internistički staž pripravnik provodi u organizacionoj jedinici zdravstvene ustanove, odnosno nosioca privatne prakse, a prema zahtjevima pojedinog dijela pripravničkog programa.

3. HIRURŠKI STAŽ

U toku hirurškog staža pripravnik ovladava slijedećim vještinama:

Pisanje istorije bolesti i fizikani pregled hirurškog bolesnika, obrada rane: postupak s čistim ranama, postupak s «prljavim» ranama, šivanje rane, vezivanje konca, hirurški čvorovi, previjanje i aseptičko mijenjanje povoja; skidanje šavova (konca i kopči), dreniranje potkožnih apscesa, skraćivanje i odstranjivanje drenova, preoperativna procjena stanja pacijenta, Davanje preoperativnih naloga osoblju, priprema za operaciju, priprema za ulazak u operacijski blok, pranje ruku, oblačenje mantila i rukavica, kretanje u operacijskoj dvorani, pozicioniranje pacijenta na operacijskom stolu, čišćenje, obilježavanje i oblaganje hirurškog polja, procjena dnevnih zbivanja kod pacijenta u postoperativnom periodu, procjena cijeljenja operativne incizije, tehnika zatvaranja rane, uzimanje materijala za BATB analizu, postavljanje privremene imobilizacije, postavljanje fiksacijskog zavoja, postavljanje Desaultova zavoja, postavljanje Valpovoova zavoja, postavljanje zavoja za zglobove donjih udova, postavljanje zavoja za zglobove gornjih udova, postavljanje gipsa, pregled okrajine nakon postavljanja gipsa, skidanje gipsa, palpacija perifernih arterija, auskultacija perifernih arterija, Trendelenburgov test, Perthesov test, Homasov i Adsonov test , Burgerov test, postavljanje elastičnog povoja , digitorektalni pregled, klizma, nazogastrična sukcijska, anoskopija, rektoskopija, kateterizacija mokraćnog mjehura, rad uz specijalistu u specijalističkim, Hirurgija probavnog sustava.

Hirurški staž pripravnik provodi u organizacionoj jedinici zdravstvene ustanove, odnosno nosioca privatne prakse, a prema zahtjevima pojedinog dijela pripravničkog programa.

4. GINEKOLOŠKI STAŽ

U toku ginekološkog staža pripravnik ovladava slijedećim vještinama

4.1. Ginekološko-porodiljski staž

- Ginekologija i akušerstvo

Ginekološka propedeutika; menstruacijski ciklus; amenoreja i anovulacije, sindrom policističnih jajnika, klinička slika, dijagnoza i liječenje; menopauza i hormonsko nadomjesno liječenje; nenormalna krvarenja iz maternice, uzroci, upale ženskog spolnog sistema - spolno prenosive bolesti; endometrioza -klinička slika, dijagnoza, liječenje; rana dijagnoza ginekoloških malignoma - klinički pregled, UZV, citologija, kolposkopija, tumorski biljezi; benigni i maligni tumori stidnice, rodnice i maternice - karcinom endometrija; displazije vrata maternice: karcinom vrata maternice: benigni i maligni tumori ovarija i tube; defekti dna zdjelice - descensus i prolaps maternice, cystocele; inkontinencija - statička i urgentna; minimalno invazivna hirurgija u ginekologiji; ginekološke operacije; planiranje porodice i kontracepcija; obrada i liječenje neplodnosti; hitna stanja u ginekologiji uzroci, klinička slika. Uzimanje opšte i

reprodukcije anamneze, pregled medicinske dokumentacije; postavljanje u ginekološki položaj; pranje i dezinfekcija ruku, navlačenje rukavica; oblačenje sterilne odjeće za operacijske zahvate; opis vanjskih spolnih organa; postavljanje spekulumu i pregled u spekulumu-prikazivanje forniksa rodnice i vrata maternice; opis vrata maternice; uzimanje obriska za određivanje stupnja čistoće rodnice: uzimanje vaginalnog i endocervikalnog razmaza za citološku analizu - Papanicolau; uzimanje cervikalnog brisa na bakteriološke pretrage; bimanualna palpacija unutarnjih spolnih organa; pregled dojki; ginekološka UZV dijagnostika; kiretaža, frakcionirana kiretaža; detekcija premalignih lezija vrata maternice (inspekcija, kolposkopija, biopsija, citološka i patohistološka analiza) dijagnostička histeroskopija; ablacija cervikalnog polipa; urodinamska obrada; ginekološke laparotomije-asistiranje; vaginalne operacije-asistiranje; laparoscopske operacije; obrada neplodnog braka- detekcija i praćenje ovulacije (BT, folikulometrija, evaluacija cervikalne sluzi, citohormonski status); spermogram; HSG i UZV utvrđivanje prohodnosti jajovoda; indukcija i stimulacija ovulacije; umjetna inseminacija; insercija IUU; sterilizacija žene; inkornpletni i abortus u tijeku.

4.2. Ginekološko-opstetrički staž

Porodnička propedeutika; antenatalna zaštita; prehrana u trudnoći; rana poremećena trudnoća spontani pobačaj, zadržani pobačaj, anembrijska trudnoća- klinička slika, dijagnoza, liječenje; ektopična trudnoća-klinička slika, postupnik; trofoblastna bolest-klinička slika, dijagnoza, postupnik: Rh imunizacija-prevencija: višeploidna trudnoća-dijagnoza, nadzor; oboljenja urinarnog sustava u trudnoći-dijagnoza, liječenje; kolestaza-klinička slika, dijagnoza, nadzor i liječenje; dijabetes i trudnoća-prekonceptijska obrada, postupak nadzora i liječenja; hipertenzija u trudnoći-preeklampsija, eklampsija, HELLP sindrom; intrauterina smrt ploda uzroci, komplikacije, dovršenje trudnoće; anemije u trudnoći; krvarenja u II polovici trudnoće-placenta praevia, abrupcija posteljice; prijevremeni porođaj - perinatalne infekcije; mehanizam i vođenje normalnog porođaja; nadzor djeteta u porođaju; anomalije stava i položaja djeteta, opstetričke operacije: carski rez - apsolutne i relativne indikacije; krvarenje u III i IV porođajnom dobu; fiziologija i patologija puerperija; laktacija; analgezija i anestezija u porođaju; psiho fizička priprema trudnica za porođaj; primjena lijekova u trudnoći; prenatalna dijagnostika (rana amniocenteza, CVS); hitna stanja u porodiljstvu. Određivanje termina porođaja; rutinske opstetričke kontrole (mjerjenje krvnog tlaka i tjelesne mase.pri rast; određivanje proteinurije; KS. KG, Rh. GUK, ev OGTT); vanjski pregled trudnice-mjerenje zdjelice (vanjske i unutarnje mjere zdjelice); mjerjenje udaljenosti F-S; Leopold-Pavlikovi zahvati: auskultacija djetetova srca; mjerjenje opsega trbuha; brojenje FP; bimanualni pregled maternice. rodnice i posebno cerviksa trudnice; UZV u različitim fazama trudnoće (UZV biometrija, količina plodove vode, stupanj maturacije posteljice); priprema roditelja za porođaj; nadzor roditelja i ploda u porodu; CTG (postavljanje kalote i interpretacija zapisa); Color Doppler UZV u trudnoći; vođenje porođaja; znakovi odljuštenja posteljice i pregled posteljice; ljuštenje zaostale posteljice (rmanualno,

kiretaža); pregled cerviksa i vagine nakon porođaja; šivanje epiziotornije; asistiranje kod carskog reza; porod višepodne trudnoće; vakum ekstrakcija; pregled novorođenčeta, podvezivanje pupkovine; reanimacija novorođenčeta; skrb za zdravu novorođenčad; postupci s bolesnom novorođenčadi; fototerapija.

Ginekološki staž pripravnik provodi u organizacionoj jedinici zdravstvene ustanove, odnosno nosioca privatne prakse, a prema zahtjevima pojedinog dijela pripravničkog programa.

5. PEDIJARIJA

U toku pedijatrijskog staža pripravnik ovladava slijedećim vještinama

Upoznavanje s medicinskom dokumentacijom, vođenje medicinske dokumentacije i analiza medicinske dokumentacije, rad u prijemnoj ambulanti u primarnom kontaktu s pacijentom (dijete i roditelj), savladavanje vještine anamneze, pregledi i postavljanje radne dijagnoze, trijaža pacijenata iz prijemne ambulante, tj. prepoznavanje nivoa hitnosti, prijem pacijenta u bolnicu, higijena pacijenata, smještaj pacijenata na određeni odjel, otvaranje dokumentacije, uzimanje laboratorijskih uzoraka. sudjelovanje u terapijskim postupcima, sudjelovanje u viziti i praćenje stanja pacijenata primljenih u bolnicu, sudjelovanje u diskusiji (vježbanje diferencijalno dijagnostičkog logičkog postupka), sudjelovanje u složenijim dijagnostičko-terapijskim postupcima kao posmatrač (observer), rad na supspecijalističkim odjelima po grupama s izmjenama odjela i mentora: pulmologija, kardiologija, nefrologija, neurologija, gastroenterologija, endokrinologija, neonatologija i intenzivno liječenje.

Pripravnički staž iz pedijatrije pripravnik provodi u organizacionoj jedinici zdravstvene ustanove, odnosno nosioca privatne prakse, a prema zahtjevima pojedinog dijela pripravničkog programa.

6. URGENTNA MEDICINA

U toku staža iz urgentne medicine pripravnik ovladava slijedećim vještinama:

KPR: Osnove kardiopulmonalne reanimacije odraslih i djece, uzroci, patofiziološka zbivanja i algoritam zbrinjavanja, vježbe na lutkama, zbrinjavanje teško traumatiziranog bolesnika, patofiziološka zbivanja u traumi i načini zbrinjavanja, postavljanje venskog puta, izbor tekućina za nadoknadu volumena, respiracijska potpora, analgezija, uključena i kranio-cerebralna ozljeda, te ozljeda kralježničke moždine, vježbe iz postavljanja venskog puta, utapljanje, udar električne struje, toplotni udar, smrzavanje: načini zbrinjavanja, septički šok kao posebni entitet: patofiziologija septičkog šoka. Algoritam liječenja bolesnika u septičkom šoku.

Anafilaktički šok: Vrste alergijskih reakcija s posebnim osvrtom na anafilaktičku reakciju, trovanja, vrste trovanja i njihovo zbrinjavanje, gušenje, uzroci, DD, način zbrinjavanja, krvarenje iz GIT-a, uzroci i prikaz bolesnika, krvarenje iz gornjih i donjih dišnih putova, klinička slika, DD i načini zbrinjavanja, prikaz bolesnika.

Akutni metabolički poremećaji, prepoznavanje i DD, akutna bol u trbuhu, DD i način zbrinjavanja, prikazi slučajeva, bol u prsima, DD i način zbrinjavanja, prikazi slučajeva, po život opasni poremećaji srčanog ritma, DD i načini zbrinjavanja, prikazi slučajeva, Hipertenzivna kriza, CVI, koma, dijagnostika i zbrinjavanje, hitna ginekološka krvarenja, dijagnostika i zbrinjavanje, hitna stanja u pedijatriji Psihoteične reakcije.

Pripravnički staž iz urgentne medicine pripravnik provodi u ustanovama za hitnu medicinsku pomoć, odnosno službama hitne medicinske pomoći.

7. EPIDEMIOLOGIJA

U toku epidemiološkog staža pripravnik ovladava slijedećim vještinama:

Zdravstveni pregled, epidemiološki nadzor nad zaraznim oboljenjima, epidemiološki nadzor nad bolestima koje se mogu prevenirati cijepljenjem, vakcine - hladni lanac distribucije vakcina, prevencija i kontrola bolničkih infekcija, prijava zaraznih oboljenja, uzimanje epidemiološke ankete, prijava i odjava epidemije, prijedlog mjera za suzbijanje oboljenja, izračunavanje osnovnih pokazatelja pobola i smrtnosti javnozdravstveni nadzor nad masovnim nezaraznim oboljenjima, istraživanje faktora rizika za masovna nezarazna oboljenja, registar za rak, promocija zdravlja u zajednici.

Pripravnički staž iz epidemiologije pripravnik provodi u zavodima za javno zdravstvo, odnosno higijensko-epidemiološkoj službi doma zdravlja.

8. OSNOVI USTAVNOG SISTEMA BOSNE I HERCEGOVINE I FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, KAO I ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

8.1. Osnovi ustavnog sistema (Ustava Bosne i Hercegovine i Ustav Federacije Bosne i Hercegovine)

8.2. Zakon o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o zdravstvenom osiguranju

8.3. Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti

8.4. Zakon o obaveznim evidencijama u oblasti zdravstva

8.5. Propisi iz oblasti radnih odnosa i penzijskog i invalidskog osiguranja

Program pripravničkog staža iz tačke 8. ovog pravilnika pripravnik obavlja u kantonalnom zavodu za javno zdravstvo u trajanju od 10 dana.